

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасне суспільство дедалі більше набирає рис інформаційного. Інформація стає одним із головних стратегічних ресурсів держави на одному рівні з матеріальними, енергетичними та електронними. Тому сьогоденний стан цивілізаційного розвитку висуває нові вимоги до системи освіти й виховання молодого покоління. Реформування освіти, необхідність її інформатизації потребує науково-методичного забезпечення використання в педагогічному процесі новітніх засобів навчання, зокрема інтерактивних технологій у підготовці фахівців, які мають досконало володіти сучасними комп'ютерними технологіями.

Увага до проблеми формування інформаційної компетенції знайшла відображення у законодавчих документах нашої держави. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки визначає пріоритетним напрямком розвитку освіти – впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві [3, с. 23].

Необхідність формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів зумовлена введенням у навчальний процес шкільної освіти основ інформаційних технологій, починаючи з другого класу, що передбачено Державним стандартом початкової загальної освіти, на рівні ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями учнів початкових класів [1, с. 34].

Висвітлення проблем, пов'язаних з використанням сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій у педагогічному процесі, започатковано і розвинуто в фундаментальних роботах учених: Р. Вільямса, Б. Гершунського, В. Глушкова, А. Єршова, К. Макліна та інших. Автори виявили, що впровадження комп'ютерних технологій у практику навчання є однією з форм підвищення ефективності навчального процесу.

Теоретичну цінність і практичну значущість у розкритті питання технології комп'ютеризованого навчання внесено дослідниками: А. Ашерим, А. Довгялло, О. Савельєвим, О. Молібогом, В. Скіннером.

Різними аспектами проблеми формування інформаційної, інформаційно-комунікативної, інформаційно-технологічної, інформаційно-комп'ютерної компетентності присвячені роботи науковців:

– Н. Баловсяк (формування інформаційної компетентності майбут-

- ніх економістів);
- Є. Хеннер, А. Шестаков (дослідження структури, вимог та системи вимірювання інформаційно-комунікативної компетентності вчителя);
  - І. Злотникова (формування інформаційної компетентності вчителя-предметника);
  - М. Лебедева, О. Шилова (формування інформаційної компетентності студентів педагогічних вузів);
  - Л. Сергеева (формування інформаційно-технологічної компетентності учнів).

Незважаючи на теоретичні та практичні аспекти проблеми формування компетентності майбутніх фахівців, проблема формування інформатичної компетентності у студентів педагогічних вишів залишається не до кінця розв'язаним.

Метою статті є висвітлення можливостей використання інтерактивних технологій у формуванні інформаційної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах інформатизації суспільства.

Перехід до інформаційного суспільства особливо суттєво впливає на професійну підготовку фахівців. Як зазначає С. Сисоева, це стосується не лише змісту, форм і методів навчання, а й самого розуміння сучасної професійної освіти як неперервної, спрямованої на формування творчої особистості в глобалізованому інформаційному суспільстві ХХІ ст., здатної до саморозвитку та навчання впродовж усього життя [6].

Глобальне інформаційне суспільство – суспільство, у якому всі процеси пов'язані із розповсюдженням нових інтерактивних технологій, що безпосередньо спираються на використання сучасної комп'ютерної техніки, та з суттєвим розширенням можливостей та потреб в індивідуальному, особистісному розвитку особистості.

В умовах модернізації освіти та інформатизації педагогічної діяльності основним чинником професійного розвитку педагога виступає саме його інформаційна культура. Інформаційне середовище стимулює учасників освітнього процесу на участь у принципово новому вигляді комунікації, орієнтованої на діяльнісний, операційний характер поведінки. Названі тенденції призвели до зростання вимог до інформаційної культури вчителя. Педагогові все більше потрібні знання, сформовані уміння та навички ефективної взаємодії зі швидко змінним інформаційним середовищем, уміння використовувати можливості, що надаються ним.

Уміння аналізувати інформацію, виокремлювати головне в інформаційному повідомленні, розуміти спрямування комунікації, прихований зміст повідомлень є необхідними на всіх етапах навчання.

Комп'ютеризація початкової освіти є невід'ємною складовою інформатизації суспільства, відображає загальні тенденції глобалізації світових процесів розвитку, виступає як визначальний інформаційний і комунікаційний базис освіти та гармонійного розвитку особистості.

На основі сучасних комп'ютерних технологій навчання відбувається

перехід до інформаційного розвитку суспільства. Ці технології охоплюють створення, впровадження і розвиток комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища. Метою комп'ютерних технологій є підготовка особистості до повноцінного життя в інформатизованій державі та підвищення якості освіти.

Відтак, першочергове завдання сучасної педагогіки – формування комп'ютерної компетентності педагогів, зобов'язаних не тільки розуміти нові проблеми, що постають перед ними, а й знаходити їх рішення у повсякденній професійній діяльності.

Основою інформаційної культури особистості є знання про інформаційне середовище, закони його функціонування та розвитку; вміння орієнтуватися в безмежному просторі різноманітних повідомлень і даних, раціонально використовувати засоби сучасних комп'ютерних технологій для задоволення інформаційних потреб. Ці трансформаційні процеси підтверджують актуальне поняття компетентності особистості.

Педагогові необхідно усвідомити, що інформаційна культура не тільки частина його професійної майстерності, а й органічна частина предмету, що викладається. У сучасних умовах багаторівневої освіти інформаційна культура є показником рівня професійної компетентності вчителя.

Узагальнивши теоретичні розвідки, можна виділити декілька підходів у розумінні суті інформаційної культури особистості. Згідно із західними стандартами, інформаційно культурною вважається людина, яка в змозі визначати свої потреби в інформації, шукати її, оцінювати та ефективно використовувати. Інформаційно культурна людина здатна до подальшого навчання впродовж усієї професійної діяльності.

До складу інформаційної культури науковці відносять:

- компетентність у розумінні природи інформаційних процесів;
- гуманістично орієнтовану інформаційну ціннісно-смыслову сферу особистості (мотиви, потреби, цілі, прагнення, світогляд);
- розвинену інформаційну рефлексію, тобто відстежування людиною своєї діяльності щодо привласнення інформаційної культури та усвідомлення тих внутрішніх змін, що в ній відбуваються;
- творчість в інформаційній поведінці.

Іншими словами, інформаційна культура – це багатогранне явище, зокрема уміння працювати з прикладним програмним забезпеченням, уміння програмувати, а, насамперед, глибоке розуміння суті процесів обробки інформації. Вона передбачає наявність умінь:

- вибирати і формулювати цілі, здійснювати постановку завдань; легко і швидко вирішувати найрізноманітніші завдання на комп'ютері;
- знаходити інформацію в різних джерелах; користуватися автоматизованими системами пошуку, зберігання та обробки інформації;

- виділяти в інформації головне і другорядне; упорядковувати, систематизувати, структурувати дані та знання;
- бачити інформацію в цілому, а не фрагментарно; встановлювати асоціативні зв'язки між інформаційними повідомленнями;
- інтерпретувати інформацію; переводити візуальну інформацію у вербальну знакову систему і навпаки;
- широко використовувати моделювання для вивчення різних об'єктів і явищ; проводити аналіз інформаційних моделей;
- застосовувати різні види формалізації інформації; використовувати для аналізу процесів і явищ бази знань, системи штучного інтелекту та інші інформаційні технології;
- розробляти ефективні алгоритми та реалізовувати їх на комп'ютері;
- інтерпретувати й аналізувати одержані результати; передбачати наслідки ухвалюваних рішень [6].

Вважаємо, що для інформаційної культури педагога не менш важливими є вміння організовувати інформаційну діяльність школярів та розвивати їхню інформаційну культуру.

В умовах розвитку інформаційного суспільства підвищуються вимоги до професіоналізму вчителя, особливо до рівня його інформаційної культури. Інформаційна культура як основа професіоналізму педагога містить такі складові:

- володіння навичками роботи з інформацією, представленою в електронному вигляді;
- знання й уміння використовувати раціональні методи пошуку і зберігання інформації в сучасних інформаційних масивах;
- уміння представити інформацію в Інтернет;
- володіння навичками організації та проведення занять і позакласних заходів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- уміння організувати самостійну роботу студентів за допомогою Інтернет-технологій;
- володіння навичками використання інформаційних технологій для дослідницької діяльності.

Відтак, комп'ютерна компетентність є інтегральною характеристикою особистості, що виявляється в здатності до засвоєння відповідних знань, умінь та навичок щодо розв'язання завдань у педагогічній й професійній діяльності за допомогою комп'ютера.

В основу концепції «інформаційної компетентності» покладено ідею виховання компетентної людини, яка має необхідні знання та керується ними; володіє високими моральними якостями; діє адекватно у відповідних ситуаціях та несе відповідальність на певну діяльність.

Обираючи комп'ютер для навчальних цілей, слід усвідомлювати цілі, що змінюються із розвитком суспільства. Так, Н. В. Атапова наводить нові кваліфікаційні уміння вчителя початкових класів в умовах

інформатизації суспільства:

- педагог повинен володіти відповідними знаннями, що містяться в комп'ютерній програмі;
- індивідуалізація навчання, що передбачає введення в педагогічний процес комп'ютера, й вимагає застосування значної кількості методик, якими вчитель повинен володіти досконало;
- педагог має знати програмне забезпечення, його складові, вміти допомогти дитині на кожному етапі заняття [6].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається стрімкий розвиток інформаційних процесів, що зумовлює потребу високого рівня інформаційної компетентності кожної особистості, майбутнього спеціаліста будь-якої галузі. Особливо актуальним дане питання є для майбутніх учителів початкових класів, що пов'язано зі специфікою роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Комп'ютеризація початкової освіти відкриває перед педагогами нові можливості для впровадження у педагогічну практику сучасних методичних розробок. При цьому ефективність комп'ютеризації початкової школи залежить від компетентності педагога та якості використання інтерактивних технологій навчання.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми, важливість і актуальність якої визначає необхідність подальшого її вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт початкової освіти [Електрон. ресурс]. – 2012. – Режим доступу : [http:// osvita.ua/doc/files/news/25/2513/_1717-1.doc](http://osvita.ua/doc/files/news/25/2513/_1717-1.doc).
2. Коваль Л. В. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / Коваль Л. В., Скворцова С. О. – [2-ге видання допов. і переробл.]. – Харків : ЧП «Принт-Лідер», 2011. – 414 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf.
4. Петухова Л. Є. Актуальні питання формування інформативних компетентностей майбутніх учителів початкових класів / Л. Є. Петухова, О. В. Співаковський // Комп'ютер у школі і сім'ї. – 2011. – № 1(89). – С. 7–11.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун. – К., 2003. – 192 с.
6. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. – К. : ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
7. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі : навч.-метод. посіб. / С. І. Стрілець. – Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2012. – 200 с.